

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Váry Borosa.
Cím: A Néprajzi Múzeum pusztulása.

Forrás: Szózat

Bp.

(Hely)

1922. 9. 21.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Néprajzi Múzeum

Idő

"1922"

Személy

A Néprajzi Múzeum pusztulása

— A Szózat tudósítójától. —

Az Iparcsarnok egyik eldugott hátsó kapuján porosodik egy kopott, avult címtábla, — a Magyar Néprajzi Múzeumé. Be nem avatottak csak hosszas kóborlás után ha rátalálnak s a Városliget avárborította utjainak ködös őszi hangulatába szomorúan illeszkedik be a múzeum külseje: az időnegyiselte falak s a jégverés szeretörte ablaktáblák szájai.

Egyetlen hosszú csarnokteremben van itt összezsúfolva az etnográfiai múzeum fölbecsülhetetlen értékű anyaga, amit az országból s messze utazásokról magyar tudósok, magyar mecénások áldozatkészsége és tudományos szorgalma összehalmozott. Reguly Antal keleti utjainak multszázad közepéről származó gyűjtésétől gróf Zichy Jenő keletázsiai gyűjteményeig gazdag változatosságban sorakoznak föl a primitív népek, ázsiaiak, afrikaiak, ismeretlen szigeltengeri népek napi életének eszközei, ruhái, fegyverei s játékos, művészkedő kedvének produktumai. Az eszkimók primitív szigonyaitól finommivű japán fafaragásokig a távont kelet kulturájának ezer változatos megnyilatkozása sorakszik itt sorba, tanulságos sorokban, polcok és szekrények sűrű tömkelegében s hallgatagon zárják le a kelet tarka képeit az egyiptomi szoba néma mumiái.

Mindezeknél hasonlíthatatlanul többet jelent azonban nekünk, csonkaországba szorult magyaroknak, a magyar osztály. A magyar népelet ezerféle őseredeti eszközétől a torockói székelyek méltóságos viseletéig s a mezőkövési menyasszony ragyogó, pillangós pompájáig minden itt van együtt, amit a sok törzsre oszlott magyar nép évezredek turáni kulturája kitermelt Magyar-

országon magából. A magyar találékonyosság, a magyar őskultura, ragyogó színekben tobzódó fantáziájú magyar művészi termékenység ránk maradt drága emlékeinek kincsesháza ez a múzeum. Hangosan hirdető tanúbizonysága a magyarság soha semmi viszontagság nyomása alatt meg nem szakadt magasfoku kulturéletének, minden bizonyítéknál ragyogóbb bizonyíték arra, hogy ebben az országban az államfönntartó magyarság sokoldalú fejlett kulturéletében van és volt olyan eredeti és erős, mint bármely büszke nyugati náción.

Ezzel a múzeummal büszkélkednie kellene az országnak s önérettel hivatkoznia rá, ma különösképpen hangsúlyozottan, mikor az utódállamok kulturálatlan népei próbálják hazug propagandával elsikkasztani a magyar kulturfőlény letagadhatatlan tényét.

Örízni, óvni, ápolni, hirdetni kellene ezt a kincseket őrző múzeumot, amely a rohamosan fejlődő gépipar, gyári termelés, háboru utáni nyomorúság nyomása alatt elmuló magyar népkultura eredeti produktumait őrizi a maga ősi tisztaságában. A magyar iparművészetnek a magyar kézműiparnak, az iskolák fogékony lelkű ifjúságának ide kellene elzarándokolnia magyar motívumokat, magyar szinharmoniaikat és a nép lelkében gyökerező magyar művészetet tanulni.

Az idő rombolása

Sajnos, ez nem így van. Ismeretlenül húzódik meg a nagy gyűjtemény a Városliget félreeső táján s a múzeum gazdag anyagának csak egy töredékes részét foglalja magában az egyetlen terem. Kincseket érő ruhák, hímzések, varrottások edé-

nyek s a népművészet ezerféle terméke ládákban és polcokon hevernek összezsúfolva a múzeum rakfártermében. S ez a pótolhatatlan, felbecsülhetetlen értékű anyag pedig feltartóztathatatlanul romlik és pusztul.

Élénk emlékezetünkben él még az a nyári vihar, amelynek jégverése a múzeumnak minden ablakát összetörte és anyagában is siralmas kárt okozott. Az Iparcsarnok ócska födelén még ma is szabadon zuhog keresztül az eső s az őszi esőzés partakzó tócsákkal árasztja el a múzeum padlóját. A rég nem javított csatorna bőven zudítja az esővizet a múzeum irodáiba és laboratóriumába s a falakon hatalmas és folyton meg-megújuló vízfoltok tarkállanak, az egész múzeum ki van szolgáltva az időjárás kénye-kedvének. A nyáron országos mozgalom indult meg a magyar etnográfia kincseinek megmentése érdekében. Az egésznek az eredménye azonban eddig csak annyi, hogy lassu kényelmességgel megindultak a használhatatlan tető javításának munkálatai, de a helyzet az, hogy még ma is körülbelül

ötven helyen csorog be az eső a múzeum minden részén

a károk elhárítására az igazgatóság minden védoöntézkedése sem elégséges. A könyvtár sötét helyiségében víz borítja a kőpadlót s a penészszagú rakárban asztalokra vannak kirakva az örökös nedvességtől elkorhadt könyvek és folyóiratok.

Milliókba kerül az új épület

Bátky Zsigmond igazgató, aki készségesen kalauzolt végig a múzeumon, arra a kérdésünkre, hogy remélhető-e rövid időn belül a mindinkább égetővé váló elközlözés az Iparcsarnok víztől és tüztől veszélyeztetett helyiségeiből, a következőket mondta:

— A nyári vihar óta, amely kilencszáz ablaktábláját törte össze a múzeumnak, megindultak a tetőjavítási és üvegezési munkálatok, amelyek már eddig is *450 ezer koronájába kerültek az államnak*. Egyáltalán nem túlzott becslés szerint az összes ablaktáblák,

hiányzó tetőrészek pótlása legalább két és fél, hárommillió koronát fognak felemészteni.

Éppen ezek a horribilis számok adják a magyarozatát annak, hogy a múzeum átköltöztetése rövid időn belül egyáltalában nem remélhető. Azok a tervek, amelyek valamelyik nagyobb iskola épületét, avagy kaszárnyát akarták a múzeum céljaira rendelkezésre bocsátani, eddig még nem teljesedtek be. A kultuskormány által tervbe vett múzeumi építkezés pedig, amennyiben azt fel is vennék a költségvetésbe, a szegény magyar államháztartásnak a mai körülmények között is *legalább háromszáz millióval való megterhelését jelentené*. Sürgős megoldásra volna pedig szükség, mert a mai körülmények között a múzeum pótolhatatlan anyagának biztos pusztulás a sorsa.

Iletékes helyen, ahol a múzeum közös sorsáról információkat kértünk, a következő felvilágosítást nyertük:

A közoktatásügyi minisztérium programjába vette, hogy az etnográfiai múzeumnak új épületet emel. Az építkezést a parlament melletti kultuszminisztériumi telekre tervezi, s az erre szükséges igen jelentős összeg már helyet fog foglalni a jövő évi költségvetésben is. Lehetséges, hogy e terv megvalósulásával ebbe az épületbe költöznének a Nemzeti Múzeum természetrajzi gyűjteményei is.

*Rövid időn belül azonban a Néprajzi
Museum elhelyezésének kérdésében
gyökeres megoldás nem remélhető.*

Közben pedig hull az őszi eső s a magyar
népélet és népi művészet utolsó teljes gyűjteményét elpusztítják az időjárás viszontagságai.
Mint ahogy elpusztult s eltűnt a magyar népdal, úgy vész ki a gépek korszakában a magyar népművészet is, amelynek utolsó ékesen szóló tanubizonyosság ez a museum. Ez a veszedelem parancsolóan sürget. Meg kell mozdulnia az ország lelkiismeretének, s az illetékes köröknek is *meg kell találniok azt a gyökeres és gyors megoldást, amely akár egy iskola, akár egy kaszárnya igénybevételével ott-hont ad az elárvult magyar Néprajzi Museumnak, amely a maga végtelenül változatos egészében a régi nagy Magyarország széttört egységének megcáfolhatatlan, drága dokumentuma.*

Váry Borcsa.